

PUSKÁS FERENC, A BRAND: A LEGISMERTEBB MAGYAR (MÁRKA)NÉV HASZNOSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

Árpád Ferenc PAPP-VÁRY¹

ABSTRACT

According to various surveys, „Puskás” is the most well-known Hungarian word. This „brand” is not just known around the world, but respected and loved. Ferenc Puskás the footballer became a world star in a time when there was no Internet and television had just started gaining popularity. But why did he become so great, not only as a player but as a brand too? The article looks not only for the historical but the business aspects of this brilliant story. It covers his celebrity endorsements/sponsors, and the products/brands which used or use his (brand)name. The possible future of the Puskás brand is also discussed: how can we keep the brand alive.

KEYWORDS

Ferenc Puskás, Hungary, identity, football, personal branding, celebrity endorsement, merchandising

BEVEZETŐ

Felmérések szerint a legismertebb magyar szó nem más, mint „Puskás”. E „márkánkat” a világ minden táján ismerik, sőt tisztelik és szeretik. „A száguldó őrnagy” úgy lett világsztár, hogy abban a korban még nemhogy internet nem volt, de a televízió is épp csak terjedőben volt.

De miért pont ő lett ilyen nagy, nemcsak mint futballista, hanem mint brand? Jelen tanulmány egyrészt bemutatja a történeti vonatkozásokat, kitér Puskás Ferenc országimázs, illetve országidentitás építő szerepére. Végül, de nem utolsósorban megpróbálunk utánajárni az üzleti- és marketing vonatkozásoknak, a Puskás márkanév jelenlegi és potenciális hasznosítási lehetőségeinek.

A PUSKÁS MÁRKA

A legnagyobb magyar futballista

Puskás (1927-2006) kétségkívül a legnagyobb magyar futballista. Ha nem is ő ölthette legtöbbször magára a magyar válogatott mezét, azért a 85 szereplés így is kimagasló. Különösen, hogy az 1956-os forradalom után nem tért haza, így a magyar nemzeti csapatban alig több mint tíz évet játszott. (A spanyol válogatottban még négyszer szerepet kapott.)

Még fontosabb az a 84 gól, amit a 85 meccsen produkált. Köztük a legismertebb, az angolok elleni hátrahúzás cseles találat, amikor a meccs végén 6-3-nak örülhettünk.

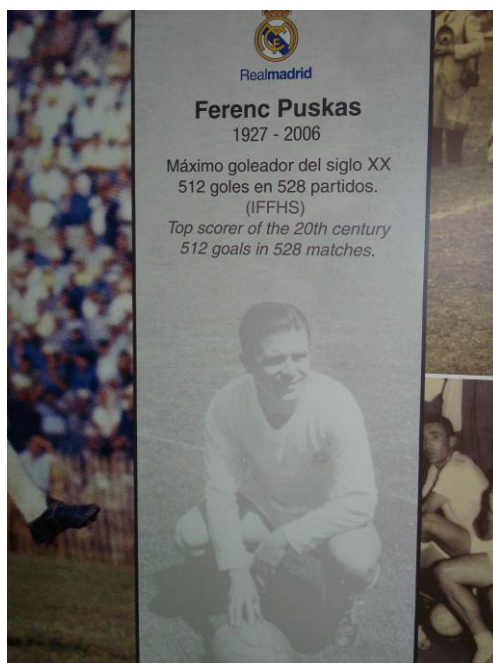
---

¹ Papp-Váry Árpád Ferenc a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola (BKF) docense, a Marketing Intézet vezetője

1. illusztráció: Az évszázad mérkőzése, a Wembleyben játszott, Anglia elleni 6-3, bélyegre is felkerült

Nem véletlen, hogy a FIFA 2009-ben alapított Puskás-díja a legszebb gólért jár. Azt pedig első alkalommal nem más, mint Cristiano Ronaldo szerezte, aki a száguldó őrnagy nagy tisztelője, sokszor hajviseletét is utánozza. Pályafutásuk is hasonló: klubszinten mindketten 16 évesen szerepeltek először felnőtt csapatban (Puskás a Kispestben, míg Ronaldo a Sporting Lisbonban) és mindketten 18 évesen lettek válogatottak. Aztán pedig rendkívül fiatalon, 22 évesen nevezték ki őket a nemzeti együttes csapatkapitányává.

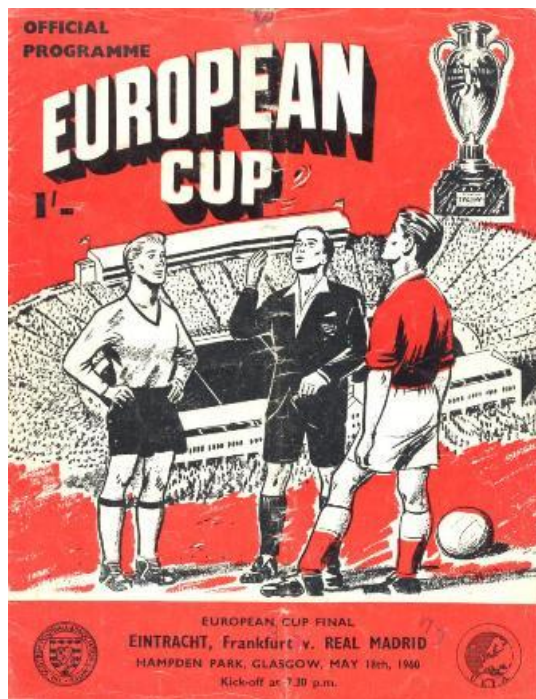

2. illusztráció: A 20. század legjobb góllövője – ahogy azt a Real Madrid stadiontúrája során is láthatjuk

Bár Puskás nem lett a világ legdrágább játékosa, éppenséggel lehetett volna: mindössze 20 éves, amikor a Juventus 100 ezer dollárt ajánl érte, ami 1947-ben óriási összegnek számított.

Ő azonban maradt otthon és (legalábbis ekkor még) nem bánta meg: a rezsim ugyanis létrehozta a világ akkori egyik, ha nem a legjobb együttesét, a Budapesti Honvédot. [1]

Öcsi négyszer lett gólkirály itt, ahogy később, a Real Madridban is. Utóbbi csapatot Bajnokcsapatok Európa Kupája (BEK) győzelemre is vezette: az 1961-es döntőben négy gólt rúgott az Eintracht Frankfurtnak, így 7-3-ra nyertek. Alex Ferguson, a Manchester mestere azt mondja: „Ehhez foghatót senki nem ért el.” [1]

3. illusztráció: Az 1960-as Európa Kupa döntőjében Puskás négy gólt lőtt, ami azóta is rekord

Korábban, az 1952-es, a jugoszlávok ellen 2-0-ra megnyert olimpiai döntőben is gólt rúgott, ahogy rá egy évre a mai Európa-bajnokság elődjének tartott Közép-Európa kupa döntőjében is két gólt szerzett az olaszok ellen, a 3-0-ás meccsen. Az 1954-es vébé döntőjének alaphangját is az ő gólja adta meg, ám azt a meccset a csapat végül 3-2-re elvesztette. Nem Puskáson múlt, aki az utolsó percekben egy második gólt is szerzett, de azt a bírósor miatt érvénytelenítette. És bár a németek győztek, a torna legjobb játékosa Puskás lett. Aztán 1999-ben a FIFA az évszázad vb-válogatottjába is betette, a csatársorban Garrincha és Pelé társaságában. [2, 3]

Futballra „tenyésztve”

Puskás olyasmiket tudott a bal lábával és a labdával, amit máig nem tudnak utánózni. Spanyol csapattársaival egyszer fogadott edzésen, hogy tíz lövésből tízszer fogja a felső léceket eltalálni. A mutatvány sikerült, a játékosok pedig mélyen a zsebükbe nyúlhattak. [1]

Nem tudták, hogy édesapja órákon át gyakoroltatta ezt vele gyerekkorában – ahogy fél évszázaddal később ugyanezt tette egy Ted Beckham nevű figura kisfiával, Daviddal. [4]

Az idősebbik Puskás azt is tudta, miként kell motiválnia fiát: leszúrta, hogy lusta a pályán, mire az onnantól kezdve futva ment mindenhová, és versenyzett a villamossal is. És persze loholt otthonról a pályáig: igaz, ez esetben könnyű dolga volt, mert a házuk ablaka lényegében a tribünre ért.

Ha azt hinnénk, pusztán tehetséges volt, érdemes megfontolnunk Bozsik László, gyerekkori barátja szavait, aki szerint Puskást az apja „tenyésztette erre a sportágra”, akárcsak a fent említett Ted Beckham tette Daviddal. [1]

És bár pályafutásában volt egy időszak, az ötvenes évek második fele Magyarországon, amikor Öcsi inkább az ételre és a sörre koncentrált, Madridba igazolásakor újra „profí” mentalitású lett. Igaz, nem is hagyták volna neki, hogy ne az legyen: a Real elnöke egyszer megvonta egyhavi fizetését, mert fülest kapott, hogy Puskást látták sört rendelni. A sztori igaz is volt, csak éppen a feleségének rendelte az italt... [1]

Puskás márkanevek

A kedvelt futballistákat és edzőket a szurkolók sokszor keresztnévükön szólítják, vagy becenevet adnak nekik, netán jelzőt ragasztanak rájuk. Beckhamet sokan csak Becksnek becézik, de ismert még Goldenballsként is (utóbbi játék a szavakkal – aranylabda, arany herék). [4] A 20. század legjobb játékosának választott argentin Maradona nem pusztán Diego, hanem az „isteni Diego”. A holtversenyben legjobb másik játékos igazi neve nem sokaknak mond bármit is: Edison Arantes do Nascimento. Őt ugyanis csak a becenevén ismerjük: Pelé. A portugál Eusebio „Fekete Párduc”-ként, olykor „Fekete Gyémánt”-ként lőtte a gólokat – többek között Puskás csapata, a Real Madrid ellen, az 1962-es BEK döntőn. De volt nekünk is „Fekete Párducunk”, az Aranycsapat kapusa, Grosics Gyula személyében. [2]

A megnevezések, ha úgy jobban tetszik, márkanevek világrekordját azonban valószínűleg Puskás tartja. Kezdjük először ott, hogy nem is Puskás, hanem Purczeld volt az eredeti neve. Fiatalként sokan ezért csak úgy hívták: a „Sváb”. Eközben az „Öcsi” név is ráragadt – egyrészt az idősebb csapattársak szólították így, másrészt apjától, a nagy Puskás Ferenctől való megkülönböztetést is szolgálta, aki a Kispest edzője volt a negyvenes években. [2, 3]

Amikor aztán a kommunisták Honvédet csináltak a Kispestből, a játékosokat a katonai ranglétrán is besorolták. De az igazi besorolást a nézők tették, amikor gyorsasága miatt elnevezték „száguldó őrnagynak”. Később, amikor az ötvenes évek második felében híres volt a sörözéseiről és jócskán meghízott, átkeresztelték „puttonyos őrnagynak” és „bendő őrnagynak”.

Egy ideig így nevezték a spanyol szurkolók is, aztán amikor lefogyott, és a meccseken gólokkal bizonyított, ők is elkezdtek úgy hívni, ahogy a csapattársak: „Pancho”. A név a Ferenc spanyol változatának, a Francesconak egyik becézése. A másik a „Paco”, így azonban akkoriban Franco tábornokot hívták, és az egyezés semmilyen szempontból nem lett volna szerencsés. Pancho Spanyolországban kapott egy jelzőt is: ő volt „az ágyús”. Ha ugyanis a kaputól 35 méteren belül ért, számítani lehetett rá, hogy tüzelni fog.

Később, görögországi edzősködése során elsősorban keresztnévét használták, ő volt a „Ferenc”. Ausztráliában pedig a „boss” („főnök”) nevet kapta. Amikor aztán hazatért Magyarországra, neve is visszatért a kiinduláshoz: újra ő lett mindenki „Öcsi”-je. [1]

Üzlet, siker nélkül

Nem a mai kor hozta magával, hogy a futballisták egyben üzletemberek is. Bár a negyvenes-ötvenes-hatvanas években nem beszélhettünk olyan márkákról, mint a Beckham parfüm vagy Ronaldo divatbrandje, a CR7, azért a kor focistáinak is megvoltak a maga üzletei. [4]

Mivel itthon hiába volt profi a futball, a játékosoknak nem adhattak nagy fizetést, ezért más üzleti lehetőségekkel kárpótolták őket. Az állam például nyitott egy Puskás-Bozsik vasedényboltot, ahol maguk a játékosok voltak az eladók – igaz, többnyire inkább kártyázással ütötték el az időt. Amikor aztán nemzetközi túrára indult a csapat, az állami vezetés meg-

súgta nekik: több pénzt nem tudnak adni, de nem fogják átnézni a bőröndjeiket, így „kereskedjenek” (azaz csempésszenek) nyugodtan.

Madridban aztán Puskás néhány igazi üzletbe is belevágott. A stadiontól nem messze nyitott egy Puskás Pancho éttermet, ahol sokszor ő maga volt a szakács. Egy szalámigyárat is gründolt, a magyar ízeket népszerűsítve. De túl nagy szíve volt az üzlethez. Étterme vendégeit sokszor nem engedte fizetni, a kolbászt ingyen osztogatta. Így viszont veszteséges lett a biznissz. [1]

Végleges hazatértekor, a kilencvenes években aztán kedvenc italához adta nevét, ám hiába: a „Puskás sör” nem aratott nagy sikert. Néhány cég reklámkampányában is szerepelt itthon, amit mai nyelven celebrity endorsement-nek hívnánk. A leghíresebb ezek közül a Skála Coop, mely a nyolcvanas években Magyarország vezető áruháza volt, egyfajta nyugati színfolt a szocializmusban. A reklámspotban egy rajzfilmfigura kérdezi a mozgólépcsőző Puskást: „Öcsikém, ha már itt vagy, nem csinálnál a Skálának egy kis reklámot?” Mire ő: „Nem-nem, reklámról szó sem lehet.” Amikor azonban hátat fordít, a melegítőjén egy hatalmas Skála Coop logo látható.

Globális hatás: edző a világ összes lakott kontinensén

Különös, de Puskás úgy lett több nyelven beszélő, a világ minden lakott kontinensén dolgozó edző, hogy 26 évesen, a híres 6-3-as meccs kapcsán készült interjúban még egyetlen szót nem tudott angolul mondani. [1]

Amikor a forradalom után Ausztriában maradt, felmerült, hogy a Manchester United szerződteti, mert a csapat az 1958-as müncheni légikatasztrófa során szinte teljes első csapatát elvesztette. Döntő érv volt azonban, hogy Puskás nem beszélt angolul.

Így aztán, ahogy a Real Madridnál lehetőséget kapott, belevetette magát a nyelvtanulásba. Ponyvaregényeket olvasott, és ha egy-egy szót nem értett, csapattársai segítségét kérte. Rövidesen nem csak spanyolul, hanem olaszul is beszélt, és aztán jött a többi nyelv.

Kevesen tudják, hogy csak az Antarktison nem volt edző. Észak-Amerikában az USA-ban és Kanadában próbált szerencsét, Dél-Amerikában pedig paraguayi és chilei csapatok mestere volt, köztük a híres Colo-Coloé. Az afrikai kontinensen az egyiptomi Al Masri csapatot edzette öt éven át, míg Ázsiában a szaúd-arábiai válogatott kapitánya volt. [3]

Európán belül természetesen Spanyolországban edzősködött: az Alaves és a Murcia mestere volt. Legnagyobb sikerét azonban Görögországban, Athénben érte el. Állítólag amikor a Panathinaikos-nál felmerült szerződtetése, azt kérdezte: „Mennyit kapok, ha bekerülünk az Bajnokcsapatok Európa Kupájában a legjobb 16 közé? És ha a 8 közé? És ha a 4 közé? És ha a döntőbe?” Aztán görög bajnokságot nyert a csapattal és 71-ben egyenesen a Wembleybe vezette őket. Itt ugyan kikaptak az Ajaxtól, de görög klubcsapat azóta se vitt véghez hasonló bravúrt. [1]

Másik nagy eredményét Ausztráliában érte el, egy görög csapat, a South Melbourne Hellas edzőjeként. Természetesen ekkorra már angolul is remekül beszélt. A csapat először megnyerte a kupát, majd a bajnokságot is, és a nézők száma megsokszorozódott. Szakértők szerint itt kezdődött el az amatőr ausztrál foci profivá válása – sőt, az ausztrál válogatott azóta többször is kijutott a végére.

Nem úgy a magyar. Puskásnak egyetlen feltétele volt: adjanak neki öt teljes évet és rendbe teszi a magyar válogatottat és a magyar focit. E helyett mindössze négy mérkőzést kapott 1993-ban. [3]

4. illusztráció: Puskás legfontosabb külföldi klubja játékosként a Real Madrid, edzőként pedig a Panathinaikos volt

„Sztár lenne a Holdon is”

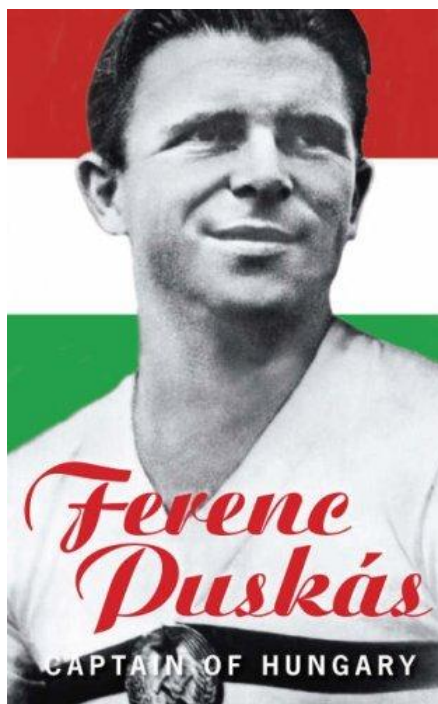
A 1927-ben született Puskás szerencsétlen korba csöppent: akár öt, de figyelembe véve, hogy 1967-ben, negyvenévesen hagyta abba a focit, akár hat (!) világbajnokságon is részt vehetett volna. Ám ebből csak kettő lett. 1946-ban, a világháború vége után egy évvel nem rendeztek vb-t, az 1950-es brazíliai világbajnokságra pedig Magyarország nem nevezett. 1958-ban a forradalom utóhatásai miatt volt lehetetlen részvétele, és ekkor már külföldön élt. És hogy melyik vb-ben tudott még ott lenni az 1954-es mellett? Az 1962-es chilein – igaz, ekkor már Spanyolország színeiben. Góllövő cipője azonban ez egyszer cserbenhagyta és a három találkozón egyetlen gólt sem szerzett. [2, 3]

Puskást sok helyre elkísérte a diktatúra: itthon Rákosi, Spanyolországban Franco volt hatalmon. Paraguayi, chilei, egyiptomi és szaúd-arábiai edzősködése sem egy békés demokráciában történt. Sőt, még Görögországban is katonai tábornokok akartak beleszólni a Panathinaikos csapatösszeállításába.

5. illusztráció: Az 1927-ben született Puskás már 18 évesen bemutatkozott a válogatottban. Akár öt vagy hat vébén is szerepelhetett volna, de a szerencsétlen történelmi kor miatt ez csak kétszer sikerült.

De a „szerencsétlen kor” nem csak emiatt igaz: Puskás korában nemhogy internet nem volt, de a televízió is csak épphogy kezdett terjedni. Igaz, ő rögtön mozivászonra is került: a Csodacsatár című filmben kapott egy rövid jelenetet. Am amikor nem tért haza a forradalom után, a jeleneteket újratorozgatták Hidegkutival, így a nézők már nem láthatták „alakítását”. [1] Lett viszont saját könyve: ő volt ez egyik első futballista, akinek önéletrajzi írása jelent meg – amit nem is Magyarországon, hanem Angliában adtak ki, 1955-ben. [5] Mi több, saját bakelit lemeze készült Spanyolországban, melyen olyan magyar nótákat énekel, mint a „Nótáskedvű volt az apám”. [1]

6. illusztráció: Világszinten is az egyik első játékos, akinek még pályafutása alatt önéletrajzi könyve jelent meg – mindez ráadásul Angliában

7. illusztráció: Kevés futballista mondhatja el, hogy még CD-t is kiadtak nevével, ahol ő maga énekel

Sztár volt. Bárhová ment, mindenhol közös fényképet akartak vele készíteni, és ő mindig nagy örömmel tett eleget a kérésnek. Ahogy keresztlánya fogalmaz, „Puskás szíve akkora volt, mint a hasa”.

A görögök, akiknek azóta sem jutott klubcsapata európai kupa döntőjébe, úgy hiszik, hogy Puskás egyesítette a két legnagyobb görögöt: Odüsszeuszt, aki körbeutazta a világot, majd hazatért, és Zorbát, aki imádta az életet. [1]

Puskás tehát egy ötven évvel ezelőtti korban is tisztelt és szeretett globális branddé, márkává tudott válni. Mint visszaemlékezéseiből kiderül, mindig nyerni akart és soha nem tévesztette szem elől, hogy a futball a közönség szórakoztatásra szolgál. A másik legenda, Pelé szerint, „ha Puskás a mai korba születik, a tévé, az internet világába, a Holdon is ő lenne a legjobb játékos”. [1]

A márka tovább él

De hogyan használható ki mindaz a márkaérték, amit Puskás jelent, miután 2006-ban távozott az égi futballpályákra? Hogyan lehet fenntartani a Puskás márka mítoszát és üzletileg is kamatoztatni azt, mind örökösei, mind Magyarország, mind az őt használó márkák számára?

Természetes, hogy mindenekelőtt a futballvilág számára maradjon élő emléke, de az alábbi lépések nagy része a szélesebb közvéleménynek is szól:

Még életében nevezték át az egykori Népstadiont Puskás Ferenc Stadionná. Bár az 1953-ban átadott létesítmény egyre rosszabb állapotban van, még mindig a magyar futball szentélye, ide fér be a legtöbb néző, és itt rendezik a magyar válogatott legfontosabb hazai meccseit.

Székesfehérvár mellett Felcsúton maga a jelenlegi miniszterelnök volt az egyik alapítója a Puskás Ferenc Labdarúgó Akadémiának. Ez nemcsak a Videoton FC, a bajnokság egyik éllovasának fiókcsapata, hanem nemzetközi utánpótlástornák helyszíne is. Szinte minden évben megfordul itt a Real Madrid, az AC Milan és a Panathinaikos korosztályos csapata.

8. illusztráció: Puskás Ferencről labdarúgó akadémiát és Év gólja díjat is elneveztek: a képen Orbán Viktor jelenlegi magyar miniszterelnök, Joseph S. Blatter FIFA-elnök, valamint Puskás özvegye, Bözsi néni látható

Több díjat is elneveztek a száguldó őrnagyról, melyek közül a legfontosabb a FIFA által 2009-ben alapított Puskás-díj, melyet az adott év legszebb góljéért adnak. Eddig a portugál Cristiano Ronaldo, a török Hamit Altintop és a brazil Neymar nyerték.

Nem meglepő, hogy a Realban töltött évei és gólkirályi címei miatt, valamint spanyol válogatottsága nyomán Madridban szobrot kapott és utcát is elneveztek róla.

Kairóban, ahol a helyi csapatot edzette, az Egyiptomi Labdarúgó Szövetség székházánál emléktáblát avattak fel tiszteletére.

A Facebookon több Puskás Ferenc profil is van, a legnépszerűbbet 133 ezren lájkolják a 2012 júliusi adatok szerint. [6]

9. illusztráció: A márka fenntartásában nagy szerepet kap a közösségi média: a legnépszerűbb Puskás profilnak 2012 júliusában 133 ezer rajongója volt a Facebookon

Életéről dokumentumfilm készült Almási Tamás rendezésében, mely egyben fontos és hiteles forrása volt jelen tanulmánynak.[1]

Szöllősi György újságíró, a Puskás Ferenc Labdarúgó Akadémia kommunikációs igazgatója több könyvet írt a száguldó őrnagyról. [7]

Szintén az ő segítségével került haza 2011 végén a spanyolországi Benidormból a Puskás-hagyaték. Ezt egyelőre Felcsúton állítják ki, a Puskás Ferenc Labdarúgó Akadémia segítségével.

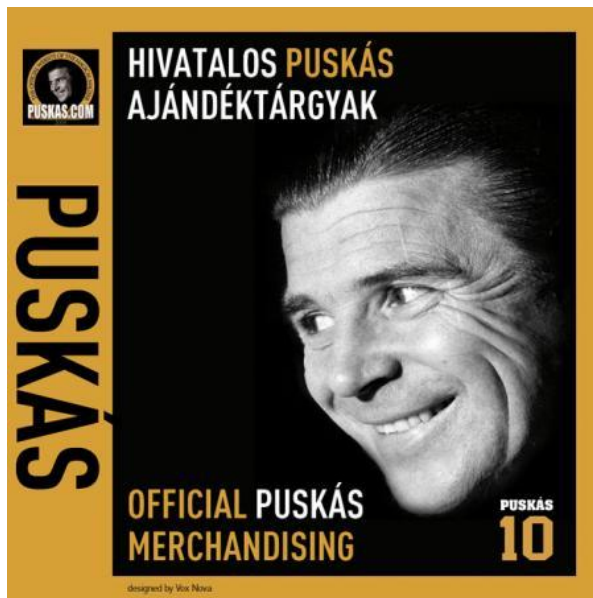
Szöllősi György a szakmai irányítója annak a nyári kurzusnak is, melyet 2011-ben szerveztek a Debreceni Egyetemen: „Puskás and the Magical Magyars: Hungary and the Danube School in Global Football”. Puskás így a felsőoktatásban is tananyag lett.

Végül, de nem utolsósorban: 2006 augusztusa óta Puskás már az égbolton is ott van, mivel a 82656-os számú kisbolygót utána nevezték el az égitestet felfedező magyar kutatók.

JÖVŐKÉP, A PUSKÁS BRAND ÜZLETI LEHETŐSÉGEI

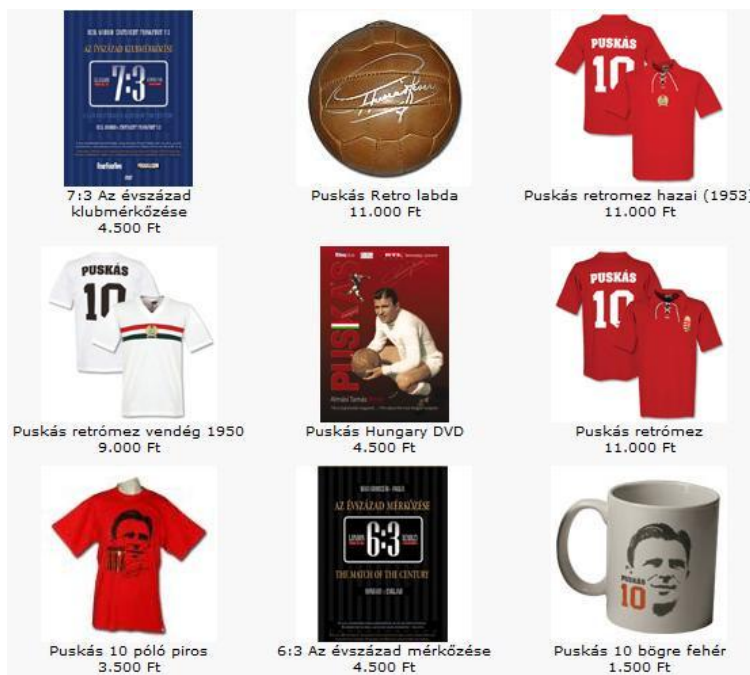
Amikor brandről beszélünk, nem feledkezhetünk meg arról, hogy annak lényege, hogy bevételt, jövedelmet termel. A cikk végén tehát érdemes áttekinteni, milyen üzleti lehetőségek rejlenek a Puskás márkában és azok egyben hogyan építhetik a magyar identitást és imázst.

Az első természetesen a merchandising kínálat, szigorú minőségi követelményekkel és egységes arculattal. Ennek részeként az általánosabb termékkínálat (bögre, póló), de még inkább a focihoz, Puskáshoz szorosan kötődő elemek jelennek meg: retro labda, retro mez. No meg persze DVD a legendás magyar-angol 6-3-ról és a Real Madrid - Eintracht Frankfurt 7-3-as Bajnokcsapatok Európa Kupája-döntőről. Nem maradhat ki a könyv, a Puskás életéről szóló DVD, de az a lemez sem, ahol ő maga énekel magyar nótákat. [8]

10. illusztráció: A Puskás-brand a hivatalos merchandising segítségével is tovább él

E speciális emléktárgyak megvásárlói egyrészt a magyar polgárok, másrészt a hazánkba látogató turisták, végül a külföldi Puskás-rajongók lehetnek, hiszen a Puskas.com oldalon keresztül már a neten is lehet vásárolni. De a Puskás-relikviák elérhetőek a Hungarian-souvenirs.com oldalon keresztül is, és a Memories of Hungary ferihegyi reptéri szuvenír boltban is kaphatóak. Sőt, a boltvezető jelzése szerint a legnépszerűbb termékek közé tartoznak, a forgalom közel ötödét adják.

11. illusztráció: A Puskas.com webshopban szokásos kütyük (bögre, póló) és a focihoz, Puskáshoz szorosan kötődő termékek is kaphatók, így retro labda, retro mez, DVD a legendás meccsekről, könyvek

Ahogy szó volt róla, Puskás szerette a jó ételeket és italokat. Nem csoda, hogy Budapesten, a Symbol étteremben egy külön rész van Puskás Pancho Sport Pub Budapest névvel. Itt megtalálhatóak a legendás játékos korabeli fotói és emléktárgyai, valamint 12 darab plazmatévéen követhetőek a mai focimeccsek.

12. illusztráció: Budapesten sportkocsmá van Puskásról elnevezve, akik gyakran a játékoshoz kötődő speciális akciókkal, ajánlatokkal szolgálnak

Bár a Puskás-sör megbukott, a Puskás-bor időről-időre előkerül: legutóbb Csutorás Ferenc egri borász a magyar Aranycsapat sikereinek tiszteletére készített borsorozatot.

13. illusztráció: Puskás életében nem lett sikeres a Puskás-sör, halála után a Puskás-bor még az lehet

A legizgalmasabb és legtöbb embert elérő termék és reklámkampány azonban egyértelműen a Szentkirályi márkáé volt. Magyarország piacvezető ásványvize egy korábbi kampányában Luis Figo portugál aranylabdás labdarúgót használta. Új kampányának bevezetésekor tippelni lehetett, ki lesz a következő arc a reklámfilmben. Kevesen számítottak rá, hogy Puskás, aki speciális technika segítségével a reklámspotba is bekerült, illetve ezzel egyidejűleg egyben a címkékre is: Magyarország leghíresebb arca tehát Magyarország leghíresebb ásványvizét reklámozta. [9]

Hasonló nagy, magyar tulajdonú márkák számára is felmerülhet a lehetőség, hogy a Puskás brandet használják. Ez egyszerre építheti az ő márkájukat és Magyarországot is. Meglátjuk, mit hoz a jövő.

14. illusztráció: Magyarország leghíresebb arca Magyarország piacvezető ásványvizének, a Szentkirályinak kampányában

IRODALOM

- [1] Almási, Miklós (director): Puskás, Hungary (dokumentumfilm, 116 perc, 2009)
- [2] Papp-Váry Árpád Ferenc: Puskás, a világmárka (Magyar Fogyasztó, 2010/2. szám, 46-57. oldal)
- [3] en.wikipedia.org/wiki/Pusk%C3%A1s_Ferenc
- [4] Papp-Váry Árpád Ferenc: Mágikus márkázás: David Beckham – Hogyan lett egy futballistából globális márka? (BKF - Századvég 2009)
- [5] Puskás, Ferenc: Captain of Hungary – An autobiography (Stadia, Tempus Publishing, Gloucestershire, UK, 2007) (First published by Cassell & Co. Ltd, 1955)
- [6] www.facebook.com/#!/puskas.legend
- [7] Szöllősi György: Puskás (Ringier Kiadó, 2005)
- [8] www.puskas.com
- [9] www.szentkiralyi.hu

Recenzenti: Prof. ThDr. István Karasszon, PhD.
Mgr. Attila Lévai, PhD.